

Etiske retningslinjer i Helse Sør-Øst

Vedtatt i styret i Helse Sør-Øst 21. oktober 2022

Helse Sør-Østs visjon er:

«Gode og likeverdige helsetjenester til alle som trenger det, når de trenger det».

Virksomheten i Helse Sør-Øst baserer seg på de nasjonale verdiene kvalitet, trygghet og respekt.

INNLEDNING

Alle ansatte i foretaksgruppen i Helse Sør-Øst og alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst, skal opptre i tråd med allmenne etiske normer og etter gjeldende lover og forskrifter. De etiske retningslinjene tar utgangspunkt i våre verdier og gjeldende lov- og regelverk.

Virksomheten skal kjennetegnes av en høy etisk standard. I det daglige arbeidet kan medarbeidere komme opp i situasjoner der de alminnelige normer i seg selv ikke gir tilstrekkelig veiledning. De etiske retningslinjene skal være til hjelp i slike situasjoner. Ved vanskelige situasjoner, eller når vi er i tvil, skal spørsmål om etiske dilemma tas opp med kollegaer eller leder.

De etiske retningslinjene gjelder for medarbeidere i alle helseforetak i Helse Sør-Øst. Det omfatter også studenter, vikarer, konsulenter og lignende, samt alle med styreverv eller tillitsverv knyttet til Helse Sør-Øst. Ledere har et særskilt ansvar for at medarbeiderne er kjent med og handler i tråd med retningslinjene.

I tillegg til de generelle etiske retningslinjene gjelder spesielle retningslinjer for de som deltar i arbeid med anskaffelser og innkjøp.

Ulike yrkesgrupper og profesjoner kan ha egne retningslinjer eller etiske regler for sin yrkesutøvelse. Helse Sør-Øst legger til grunn at disse ikke står i motsetning til, men supplerer arbeidsgivers generelle og spesielle retningslinjer.

RETNINGSLINJER

1. Formelle rammer

Som medarbeidere i Helse Sør-Øst følger vi habilitetsreglene i forvaltningsloven (§ 6). Vi skal ikke ta imot gaver, tjenester eller økonomiske fordeler som kan påvirke forholdet til leverandørene. Samarbeid mellom medarbeidere i Helse Sør-Øst og eksterne aktører skal foregå slik at verken pasienter eller andre kan trekke Helse Sør-Østs uavhengighet i tvil. Helse Sør-Øst har [egne etiske retningslinjer for innkjøp og leverandørkontakt](#).

Foretaksgruppen i Helse Sør-Øst følger de globale retningslinjene til Verdens helseorganisasjon (WHO) for internasjonal rekruttering av helsepersonell. WHO anbefaler ikke å rekruttere helsepersonell fra utviklingsland som har kritisk mangel på helsepersonell. Helse Sør-Øst forventer at disse retningslinjene følges av alle samarbeidspartnere og leverandører.

Medarbeidere og ledere i Helse Sør-Øst skal bidra til en forsvarlig bruk av de ressursene samfunnet har satt oss til å forvalte.

2. I møte med medarbeidere og ledere

Verdiene til Helse Sør-Øst skal være kjent for alle medarbeidere og legges til grunn i arbeidet vi utfører.

- Vi opptrer profesjonelt og med respekt for alle vi møter i vårt arbeid
- Vi avstår fra handlinger som kan svekke tilliten til helsetjenesten
- Vi er i alt vårt arbeid bevisst på at det vi gjør kan berøre etiske problemstillinger både for pasientene, medarbeiderne og organisasjonen. Det er vårt ansvar som leder, medarbeider og kollega å bidra til å holde en høy etisk standard
- Vi behandler all sensitiv informasjon med varsomhet, selv i situasjoner der vi ikke har taushetsplikt. Vi er i tillegg varsomme med informasjon i det offentlige rom, som for eksempel under kollektivtransport
- Vi løser arbeidsoppgavene effektivt og bruker informasjon aktivt. Dette skal skje med egnet informasjonssikkerhet og godt personvern
- Vi melder fra om det oppstår uønskede hendelser. Taushetsplikten er ikke til hinder for å melde fra om feil, forsømmelser, uheldige eller lovstridige forhold

2.1. Arbeidsmiljø

Som medarbeidere i foretaksgruppen i Helse Sør-Øst skal vi bidra til et godt arbeidsmiljø og behandle alle kolleger og medarbeidere med respekt og omtanke. Medarbeidere i Helse Sør-Øst skal oppleve et trygt, åpent og involverende arbeidsmiljø, jf. Helse Sør-Østs 12 prinsipper for medvirkning.

2.2. Lojalitet

Vi plikter å opptre lojalt overfor hverandre og våre pasienter. Lojalitet er en gjensidig forpliktelse for arbeidsgiver og medarbeider. Vi skal opptre slik at vi bidrar til å ivareta foretakets interesser og omdømme. Lojalitet forutsetter at alle opptrer etisk, lovlig og i tråd med våre verdier.

Medarbeidere i Helse Sør-Øst og personer som innehar verv for Helse Sør-Øst skal ikke ta del i noen form for bestikkelse eller korrupsjon. Med korrupsjon menes her å kreve, motta eller akseptere et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag, eller å gi eller tilby noen en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag.

2.3. Rapporterings- og varslingsplikt

Vi plikter å melde fra til leder om vi er kjent med forhold som kan påføre pasienter, medarbeidere, virksomheten eller omgivelsene skade slik at det kan settes inn tiltak for å unngå eller begrense skaden. Dersom vi oppdager svikt i tjenesten eller i behandlingen av pasienter, skal vi ta det opp med nærmeste leder og følge gjeldende retningslinjer.

Helse Sør-Øst skal ha gode rutiner for å rapportere avvik. Vi skal arbeide for å avdekke svikt i systemer eller rutiner slik at fremtidig risiko reduseres.

Bruk av rusmidler er en trussel for kvaliteten på arbeidet som skal utføres, for pasientbehandlingen og for trygghet og tillit mellom kollegaer. Vi skal varsle nærmeste overordnede dersom vi mistenker at en kollega er påvirket av rusmidler i arbeidstiden.

Mobbing, diskriminering eller trakassering, herunder seksuell trakassering, skal ikke skje. Vi tar selv et ansvar for å si fra om at slike handlinger er uakseptable. Vi melder fra til leder eller verneombud om noen blir utsatt for noe de ikke skal utsettes for.

Kritikkverdige forhold skal varsles i henhold til foretakets varslingsrutiner. Varslingsrutiner skal være godt kjent og lett tilgjengelige for alle som jobber i tjenesten, uavhengig av om de er fast tilsatt eller ikke.

2.4. Bierverv

Vi skal informere nærmeste leder dersom vi har arbeid utenfor helseforetaket, har styreverv eller eierandeler i annen virksomhet eller har oppdrag for andre virksomheter som kan komme i konflikt med våre plikter etter arbeidsavtalen. Dette kan gjelde både forsvarlig arbeidsutførelse, lojalitet i arbeidsforholdet og habilitet ved saksbehandling og beslutninger. I slike tilfeller skal vi alltid søke å få godkjent bierverv.

Vi oppgir og registrerer biervervet etter gjeldende rutiner. Vi skal fortløpende oppdatere opplysninger om bierverv i det systemet foretaket har for registrering av bierverv, jf. regionale retningslinjer for bierverv.

2.5. Opplæring og etterutdanning

Alle medarbeidere i Helse Sør-Øst har rett til veiledning og opplæring slik at vi er i stand til å utføre de oppgaver vi er satt til å utføre, på en trygg og god måte. Opplæring, etterutdanning og videreutdanning for helsepersonell er lovregulert (jf. spesialisthelsetjenesteloven §3-10).

Vi skal ikke ta imot støtte til kurs, konferanser og kongresser fra leverandører eller andre kommersielle aktører som kan påvirke vår habilitet.

2.6. Sosiale medier

Medarbeidere i Helse Sør-Øst skal være varsomme i bruk av sosiale medier i relasjon med pasienter, brukere eller pårørende. Bruk av sosiale medier skal ikke påvirke evnen til profesjonalitet eller medføre overtredelse av taushetsplikten.

Alle ansatte har ytringsfrihet, men husk at du har taushetsplikt. Arbeidsavtalen din, arbeidsgivers styringsrett og respekt for kolleger setter begrensninger.

Ikke kommenter, lik, legg ut eller del informasjon (tekst, lyd eller bilde) som handler om behandling og/eller pasienter.

Tenk før du liker, kommenterer, publiserer eller deler innhold som kan svekke tilliten til deg som fagperson, avdelinger eller helseforetaket som helhet.

3. I møte med pasienten

Som medarbeider i Helse Sør-Øst skal arbeidet utføres i samsvar med krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp ut fra kvalifikasjonene det forventes at vi har, arbeidets karakter og situasjonen forøvrig.

Vi skal behandle alle pasienter med medmenneskelighet og respekt.

Vi skal opptre profesjonelt og ikke involvere oss personlig med pasientene.

Vi skal ikke ta imot gaver eller andre fordeler for oss selv eller andre som kan å påvirke handlingene våre, (jf. også Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder om gaver i tjenesten).

Vi skal opptre slik at det ikke kan reises tvil om at handlingene våre avgjøres på en upartisk måte, upåvirket av personlige interesser.

Når vi møter vanskelige etiske problemstillinger i forbindelse med pasientbehandling og pasientkontakt, bør vi rådføre oss med kolleger og nærmeste leder. Større prinsipielle spørsmål bør melde inn til helseforetakets kliniske etikk-komitee.

3.1. Pasientenes rettigheter

Pasienter, brukere og pårørende skal føle at de blir ivarettatt, sett og involvert. Pasienten har rett til å få informasjon om egen helse, og pasienten skal være trygg på at vi ivaretar taushetsplikten. Samvalg er en prosess der behandler sammen med pasient kommer frem til og tar beslutninger om undersøkelses- og behandlingsmetoder. Pasienten har rett til å medvirke til egen behandling og skal samtykke til valg av aktuelt behandlingsalternativ. Pårørende skal involveres til det beste for pasienten.

3.2. Prioritering

De daglige prioriteringene er også en del av de etiske handlingsvalgene. Retningslinjer, veiledere og refleksjon skal bidra til at vi bruker ressursene riktig. Vi skal bidra til en etisk forsvarlig bruk av de ressursene samfunnet har satt oss til å forvalte på en best mulig måte for pasientene.

4. Forskning

Som forskere i Helse Sør-Øst plikter vi å innrette forskningen og håndtering av data i tråd med gjeldende lov og forskrifter.

Retningslinjer og veiledere fra de nasjonale forskningsetiske komiteene gjelder for all forskning i Helse Sør-Øst, og det skal søkes godkjenning for forskningsprosjekter hos regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, personvernombud eller annen relevant instans.

Vi har en spesiell plikt til å verne om livet, helsen, privatlivet og verdigheten til personer som deltar i forskningsprosjekter. Risikoen for de som deltar i forskningsprosjekter, må alltid vurderes på en forsvarlig og realistisk måte.

Velferd til dyr som blir brukt i forskning, skal ivaretas og respekteres ved alle valg og beslutninger som tas om forsøk og utprøving av legemidler og behandlingsmetoder.